

Metafísica

Codi: 100303

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Mercè Rius

Correu electrònic: Merce.Rius@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha cap.

Objectius

Es tractaria de:

- 1) Adquirir un certa expertesa conceptual, relativa a les fites més destacables de la Metafísica a través de la història de la filosofia.
- 2) Aprendre a comparar i distingir, en la mesura del possible, l'idealisme, l'espiritualisme i el materialisme.
- 3) Abordar el problema clàssic del fonament (la doctrina de l'ésser) i el de la transcendència (els límits de la representació).
- 4) Reflexionar sobre l'oposició entre ontologia i metafísica a l'era digital.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
2. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
3. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
4. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
5. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
6. Distingir els temes de rellevància filosòfica en els debats actuals
7. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
8. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
9. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
10. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
11. Expressar, tant oralment com per escrit, els temes i els problemes bàsics de la tradició filosòfica.
12. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
13. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
14. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
15. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
16. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
17. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
18. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
19. Relacionar diversos ordres que es poden descobrir entre les idees filosòfiques de diferents autors i moments històrics.
20. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics
21. Resoldre problemes de manera autònoma.
22. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història de la filosofia.

Continguts

1. Introducció.
 - a) Els precursors de l'idealisme.
 - b) Ontologia del segle XX *versus* història de la metafísica.
 - c) Hi pot haver actualment una metafísica materialista?
2. Fites històriques del saber metafísic.

- a) Aristòtil: la doctrina de l'ésser com a fonament científic.
 - b) Descartes: *cogito ergo sum* o la substància-subjecte.
 - c) Leibniz: la raó decisiva de la contingència.
3. Recapitulació des del present.

Metodologia

Durant les sessions presencials, la professora exposarà els temes del programa detallant-ne els conceptes principals, emmarcats en l'argumentació apropiada. L'orientació per a la lectura de textos també hi estarà compresa.

Edicions dels llibres objecte del treball:

I. Kant, *Prolegòmens*, Laia/Edicions 62. Col·lecció Textos Filosòfics, núm. 7. Pròleg i notes de Pere Lluís Font.

Prolegómenos (edició bilingüe), Ediciones Istmo.

També al primer volum de les *Obras completas*, Editorial Gredos.

T.W. Adorno, *Terminología filosòfica II*, Taurus Ediciones.

J.-P. Sartre, "La llibertat cartesiana" a *Fenomenologia i existencialisme* (recull de textos per M. Aurèlia Capmany), Laia, Textos Filosòfics, núm. 12. ["La liberté cartésienne", *Situations*, Gallimard.]

- "La condició primera de l'acció és la llibertat", p. 261-292 de *L'ésser i el no-res* (selecció), Edicions 62, Textos Filosòfics, núm. 8. Pròleg i notes de Mercè Rius. [*L'être et le néant*, Gallimard.]

S. Weil, *Primeros escritos filosóficos*, Editorial Trotta.

R. Rorty, *Philosophy and the Mirror of Nature*, Princeton Press (p. 315-394):

<https://circulosemiotico.files.wordpress.com/2012/10/rorty-miroir-of-nature.pdf>

- , *La filosofía y el espejo de la naturaleza*, Cátedra (p. 287-354). La seva digitalització a

<https://lenguajeyconocimiento.files.wordpress.com/2013/10/la-filosofia-y-el-espejo-de-la-naturaleza.pdf> és un xic defectuosa (p. 216-270).

M. Rius, *Matèria. El grau zero de la filosofia*, Publicacions Universitat de València (PUV).

No s'admetrà cap treball que no es basi en les edicions referenciades. Tret que l'alumne/a rebi el vistiplau de la professora per fer-ne servir alguna altra.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistral	35	1,4	5, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 19, 22
Orientació de la lectura de textos	10	0,4	7, 14, 16, 19

Tipus: Supervisades

Tutories	20	0,8	2, 7, 12, 16, 22
Tipus: Autònomes			
Estudi i elaboració de treballs	27,5	1,1	2, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 19, 22
Lectura bibliografia recomanada	50	2	5, 7, 14, 19

Avaluació

Primera prova:

Consistirà en una prova escrita durant la franja horària de classe. La matèria avaluable serà la dels temes del programa exposats a classe fins a una setmana abans de l'examen.

Segona prova:

Un breu treball sobre la temàtica de l'assignatura: de 10.000 caràcters com a mínim i 12.000 com a màxim, espais inclosos. Tipus de letra: Times New Roman 12, i interlineació d'1,5.

L'alumne/a podrà escollir una de les opcions següents:

I. Kant, *Prolegòmens*.

T.W. Adorno, *Terminología filosófica II* (del capítol 33 al 42, enclòs).

J.-P. Sartre, "La llibertat cartesiana" i "La condició primera de l'acció és la llibertat" (*L'èsser i el no-res*).

S. Weil, De *Primeros escritos filosóficos*: "Del tiempo" (p. 39-43), "La existencia y el objeto" (p. 44-52), "Fragmentos sobre la libertad" (p. 53-54), "Sobre el alma y el cuerpo" (p. 55-56), "De la percepción o la aventura de Proteo" (p. 83-89), "En torno a Proteo" (p. 90-102), "Funciones morales de la profesión" (p. 214-228), "El hábito" (p. 229-231), "Cuestión de la igualdad de los espíritus" (p. 234-236).

R. Rorty, "La Filosofía", tercera part de *La filosofía y el espejo de la naturaleza*.

M. Rius, *Matèria. El grau zero de la filosofia*.

A Metodologia s'indican les edicions disponibles d'aquests llibres. La professora es reserva la potestat de no admetre els treballs que no s'atinguin a les edicions recomanades.

És una condició indispensable que l'opció triada per l'alumne/a rebí el vistiplau de la professora (qui prendrà com un criteri bàsic la proporcionalitat en la distribució de les sis opcions). I és convenient que l'alumna/e sotmeti a la seva consideració -en tutories- els progressos realitzats al llarg del quadrimestre. A petició pròpia, se li facilitarà informació sobre lectures complementàries per orientar el seu treball.

Tercera prova:

Consistirà en un examen escrit durant la franja horària de classe. La matèria avaluable serà la resta de la matèria programada.

La nota final es calcularà de la manera següent:

La primera i la tercera prova, cadascuna, un 35% de la nota final.

La segona prova, un 30% de la nota final.

Es considerarà superada l'assignatura si la mitjana de les tres proves no és inferior a 5. Amb el benentès que la mitjana només es calcularà entre notes no inferiors al 4,5.

Dates d'avaluació

- 1) La primera prova es durà a terme el dia 5 de maig 2022.
- 2) La segona prova es lliurarà en un termini flexible, entre els dies 19 d'abril i 19 de maig 2022.
- 3) La tercera prova es durà a terme el dia 2 de juny 2022.

Si qualsevol eventualitat obligués a un canvi de dates, la professora n'assabentaria la classe amb la màxima anticipació possible, tot consultant-ho amb el/la delegat/da de curs.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Condicions per a la recuperació final

a) L'assignatura es considerarà no avaluable si l'alumne/a no es presenta (sempre en les condicions establertes en aquesta Guia; vegeu-ne les Normes d'organització) a alguna de les proves ordinàries, sense comunicar-ne els motius a la professora o abans de la data d'avaluació fixada o en un termini de 10 dies naturals a partir de la jornada d'avaluació, si cap incident inesperat li ha impedit presentar-s'hi. Lògicament, els motius al·legats en qualsevol cas han de ser de força major i acreditables documentalment. Amb tot, la possibilitat, sempre excepcional, de recuperar una prova omesa no es farà extensiva a les tres convocatòries ordinàries.

b) No hi haurà una revaluació global, sinó només de cadascuna de les proves ordinàries suspeses. Tanmateix, per accedir a la revaluació final, cal tenir aprovada una de les avaluacions (o, almenys, qualificada amb un 4,5). En un examen de dues hores no és possible revaluar més de dues de les proves ordinàries. Així doncs, en la data fixada per Gestió Acadèmica, solament es podran revaluar: la primera i la segona, la primera i la tercera, o la segona i la tercera. Ara bé, per revaluar la segona prova, cal haver presentat el treball que n'és l'objecte en primera convocatòria.

c) Caldrà revaluar la prova que hagi obtingut un 4,5 només si la mitjana amb les altres dues resulta menor de 5.

Revisió de les proves

Les dates de revisió de les diverses proves s'indicaran oportunament a través de Moodle.

Normes d'organització

Si l'alumna/e (1) no lliura personalment la prova feta a casa, en el lloc, la data i l'horari fixats, (2) si no es presenta a la prova programada a l'aula o (3) hi arriba amb retard, i això vol dir que hi arriba un cop s'han tramès les preguntes i s'han donat les conseqüents instruccions, en qualsevol dels tres casos, haurà perdut la convocatòria. Només la podrà recuperar com a part de la revaluació final si compleix les condicions indicades a l'apartat anterior (Condicions per a la recuperació final). Es farà una excepció, tot permetent que dugui a terme la prova, si l'alumne/a aporta la deguda justificació del seu retard en el termini del següent 5 dies naturals; altrament, la prova serà destruïda sense qualificació. Respecte al lliurament de la prova feta a casa, si alguna circumstància impedeix a l'alumne/a de complir escrupolosament les normes, aquest/a ho haurà de comunicar a la professora amb prou antelació.

Quant a la possibilitat d'enviar treballs per correu electrònic, només es farà efectiva si la professora ho disposa així en el seu moment. En cas contrari, seran desestimats. Igualment seran desestimats els que es deixin a la bústia del Departament, tret que se n'hagi obtingut abans el vistiplau.

Advertiment: Si es comet plagi en qualsevol de les proves esmentades (és a dir, si es reproduïxen fragments d'alguna publicació, en format paper o digital, sense citar-ne la font: el nom de l'autor i la referència de la publicació), la qualificació automàtica serà un zero, i comportarà la pèrdua del dret a revaluació. D'acord amb la normativa acadèmica vigent.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Primera prova: examen	35% de la nota final	2,5	0,1	1, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Segona prova: breu treball de recerca	30% de la nota final	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Tercera prova: examen	35% de la nota final	2,5	0,1	1, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22

Bibliografia

Introducció

(a)

(Ferrer Gràcia, Joan, editor) *De Tales a Demòcrit. El pensament presocràtic. Fragments i testimonis*, Edicions de la Ela Geminada, Girona.

Platón, *Diálogos V (Parménides; Sofista; et alt.)*, Gredos, Madrid.

Colli, Giorgio, *El naixement de la filosofia*, Butxaca 1984, Barcelona.

- , *Después de Nietzsche*, Anagrama, Barcelona.

- , *La naturaleza ama esconderse*, Siruela, Madrid [amb una nota de Miguel Morey].

- , *Zenón de Elea*, Sexto Piso, Madrid [postfaci de M. Morey].

- , *La sabiduría griega* (3 vol.), Trotta, Madrid.

Diano, Carlo, *Forma y evento. Principios para una interpretación del mundo griego*, Visor, Madrid.

Nietzsche, Friedrich, *La filosofía en la época trágica de los griegos*, Valdemar, Madrid.

Weil, Simone, *La fuente griega*, Trotta.

- , "Commentaires de textes pythagoriciens", a *Oeuvres*, Gallimard, París.

Zeller, Eduard, *Fundamentos de la filosofía griega*, Ediciones Siglo Veinte, Buenos Aires.

(b)

Dilthey, Wilhelm, *Teoría de las concepciones del mundo*, Alianza Ed., Madrid.

- , *Hermenèutica, Filosofia, Cosmovisió*, Edicions 62. Textos Filosòfics (TF), Barcelona.

Heimsoeth, Heinz, *Los seis grandes temas de la metafísica occidental*, Alianza Ed.

Husserl, Edmund, *Fenomenología*, T.F. [Conté *La crisi de la humanitat europea i de la filosofia*].

- , *La crisis de las ciencias europeas y la fenomenología trascendental*, Ed. Crítica, Barcelona.

—

Heidegger, Martin, *Introducción a la metafísica*, Gedisa, Barcelona.

- , *¿Qué es metafísica?*, Alianza Ed.

- , *Kant y el problema de la metafísica*, Fondo de Cultura Económica (FCE), México.

- , *Carta sobre el humanismo*, Alianza Ed.

- , *De la esencia de la verdad*, Herder, Barcelona.

Sartre, Jean-Paul, *L'èsser i el no-res* (Selecció), TF [Introducció de Mercè Rius].

—

Riu, Federico, *Ontología del siglo XX*, Universidad Central de Venezuela, Caracas.

Rius, Mercè, *De vuelta a Sartre*, Crítica.

- , *Tres assaigs sobre Sartre i una conferència de més*, Lleonard Muntaner Ed., Palma (Mallorca).

(c)

Berkeley, George, *Tres diàlegs entre Hylas i Philonous*, TF.

Diderot, Denis, *Le Neveu de Rameau et autres dialogues philosophiques*, Gallimard, París.

- , *Tres diálogos filosóficos de Diderot: el sueño de D'Alambert*, Universidad Autónoma Nacional de México (UNAM).

Kant, Immanuel, *Prolegòmens a tota metafísica futura que vulgui presentar-se com a ciència*, TF.

- , *Crítica de la razón pura*, Alfaguara, Madrid.[Edició de Pedro Ribas].

També a *Kant* [Primer volum de les *Obres completes*, amb una introducció de José Luis Villacañas], Gredos.

—

Comte, Auguste, *Discurs sobre l'esperit positiu* (precedit de les dues primeres lliçons del cur sobre la filosofia positiva), T.F.

- , *Catecismo positivista o exposición resumida de la religión universal*, Editora Nacional, Madrid.

Wittgenstein, Ludwig, *Tractatus logico-philosophicus*, T.F.

- , *Conferencia sobre ética*, Paidós/ICE-UAB, Barcelona.

—

Adorno, Theodor W., *Terminología filosófica II*, Taurus, Madrid.

- , *Metaphysics. Concept and Problems*, Polity Press & Blackwell Publishers Ltd., Cambridge-Oxford.

Horkheimer, Max, *Materialismo, metafísica y moral*, Tecnos, Madrid.

Rius, Mercè, *Matèria. El grau zero de la filosofia*, Publicacions de la Universitat de València (PUV).

Fites històriques del saber metafísic

(a)

Aristòtil, *Física*, Edicions de la Ela Geminada. [Edició de Joan Ferrer Gràcia.]

Aristóteles, *Física*, Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), Madrid. [Edició de José Luis Calvo Martínez.]

- , *Metafísica* [trilingüe: grec, llatí, castellà], Gredos. [Edició de Valentín García Yebra].

- , *Metafísica*, Gredos. [Edició de Tomás Calvo Martínez.]

Tomàs d'Aquino, *Antologia metafísica*. [A cura de Francesc Canals], TF. [Conté, entre d'altres, *De l'ens i l'essència*.]

- , *Comentarios a la Metafísica de Aristóteles*, en *Cuadernos de Anuario Filosófico. Serie Universitaria*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra, Pamplona. [Els comentaris, del llibre I al XII, estan publicats en dotze quaderns.]

- , *Sobre el principio de individuación*, a *Ibid.*, Pamplona.

- , *Sobre la naturaleza de la materia y sus dimensiones indeterminadas*, a *Ibid.*

Estudis

Zeller, Eduard (1897), *Aristotle and the Earlier Peripatetics* [traducció de l'original alemany, 1856-1868], Scholar Select.

Jaeger, Werner (1923), *Aristóteles*, F.C.E., México-Madrid.

Moreau, Joseph (1962), *Aristóteles y su escuela*, Eudeba, Buenos Aires.

Lectures

Heidegger, M. (1922, ed. 1989), *Interpretaciones fenomenológicas sobre Aristóteles* [Informe Natorp]. Edició de Jesús Adrián, Trotta.

Aubenque, Pierre (1962), *El problema del ser en Aristóteles*, Taurus.

Adorno, T.W. (1965), *Metaphysics. Concept und Problems*, Polity Press, Cambridge.

Agamben, Giorgio (2005), "La obra del hombre", en *La potencia del pensamiento*, Adriana Hidalgo, Buenos Aires.

(b)

Descartes, René, *Discurs del mètode*, TF. [Introducció de Pere Lluís Font.]

- , *Méditations métaphysiques. Objections et réponses*, Flammarion, París.

- , *Meditaciones metafísicas. Con objeciones y respuestas*, KRK Edic., Oviedo. [Reedició de la d'Alfaguara dels anys setanta, en la traducció de Vidal Peña.]

- , *Meditacions metafísiques*, Edicions de 1984, Barcelona.

- , *Tractat de les passions. Cartes sobre la moral*, TF. [Introducció de Pere Lluís Font.]

- , *Regles per a la direcció de l'enginy*, TF. [Introducció de Salvi Turró.]

Estudis

En podeu trobar un ampli repertori a les edicions de les obres de l'autor a Textos Filosòfics (TF).

Hi destaco alguns títols que ens resulten propers en un sentit o un altre:

Anglès, Misericòrdia, *El "cogito" en san Agustín y en Descartes*, Balmes, Barcelona.

Cassirer, Ernst, "Descartes", a *El problema del conocimiento en la filosofía y ciencia modernas*, FCE, México.

Chomsky, Noam, *Lingüística cartesiana*, Gredos [*Cartesian linguistics*, Harper and Row, Nova York.]

Esquirol, Josep Maria, *Raó i fonament. Estudi sobre la doctrina cartesiana de les veritats eternes*, Promocions i Publicacions Universitàries (PPU), Barcelona.

Gilson, Étienne, *La doctrine cartésienne de la liberté*, F. Alcan, París.

Gómez Pin, Víctor, *Descartes y su obra*, Dopesa/Barcanova, Barcelona.

- , *Descartes. La exigencia filosófica*, Akal, Madrid.

Heidegger, M., "La época de la imagen del mundo", a *Caminos de bosque*, Alianza Ed.

Hintikka, Jaakko, "Cogito ergo sum, Inference or Performance?", *The Philosophical Review*, 1962, 1963.

Jaspers, Karl, *Descartes y la filosofía*, La Pléyade, Buenos Aires.

Malo, Antonio, *Certeza e verità. Saggio sull'etica cartesiana*, Armando Editore, Roma.

Rodis-Lewis, Geneviève, *L'individualité selon Descartes*, J. Vrin, París.

- , *Le problème de l'inconscient et le cartésianisme*, Presses Universitaires de France (PUF), París.

- , *Descartes y el racionalismo*, Oikos-Tau, Barcelona [*Descartes et le rationalisme*, PUF (Que sais-je?).]

- , "Descartes. Cartesians y anticartesians franceses", a Yvon Belaval, ed., *Racionalismo, Empirismo, Ilustración, Historia de la Filosofía*, v. 6, Siglo XXI editores, Madrid/México. [Original francès a Gallimard, La Pléiade.]

Sales, Jordi et al., *Estudis Cartesians*, Barcelonesa d'Edicions.

Sartre, J.-P., "La llibertat cartesiana", a *Fenomenologia i existencialisme* (recull de textos), TF. [Introducció de Maria Aurèlia Capmany.]

Turró, Salvi, *Descartes. Del hermetismo a la nueva ciencia*. Anthropos, Barcelona.

Wahl, Jean, *Du rôle de l'idée de l'instant dans la philosophie de Descartes*, J. Vrin.

Weil, Simone, "Ciencia y percepción en Descartes", a *Primeros escritos filosóficos*, Trotta.

Williams, Bernard, *Descartes, el proyecto de la investigación pura*, Cátedra, Madrid. [*Descartes. The Project of Pure Enquiry*, Harvester Press, Nova York.]

Xirau, Joaquim, *Descartes y el idealismo subjetivista moderno*, a *Obras completas*, v. III, Anthropos/Fundación Caja Madrid.

(c)

- Leibniz, G.W. [Gottfried Wilhelm], *Escritos filosóficos*, Antonio Machado Libros, Madrid.
- , *Nous assaigs sobre l'enteniment humà*, TF. [Introducció de Josep Olesti.]
 - , *Discurs de metafísica. Monadologia*, Marbot, Barcelona. [Edició de Josep Olesti.]
 - , *Discurso de metafísica*, Alianza Ed. [Pròleg de Julián Marías.]
 - , *Monadología*, Pentalfa Ediciones, Oviedo. [Edició trilingüe: llatí, francès i castellà, amb una Introducció de Gustavo Bueno].
 - , *Ensayos de teodicea: sobre la bondad de Dios, la libertad del hombre y el origen del mal*, Sígueme, Salamanca; Biblioteca Nueva, Madrid; Abada Editores, Madrid [edició bilingüe, en francès i castellà].
 - , *Compendi de la controvèrsia, reduïda a arguments en forma* [Teodicea], El Llamp, Barcelona.
 - , *Escritos en torno a la libertad, el azar y el destino*, Tecnos.
 - , *Análisis infinitesimal*, Tecnos. [Estudi preliminar de Javier de Lorenzo.]

Estudis

- Belaval, Yvon, *Leibniz, critique de Descartes*, Gallimard.
- , *Leibniz: initiation à sa philosophie*, J. Vrin.
- Caspar, Philippe, *L'individuation des êtres: Aristote, Leibniz et l'immunologie contemporaine*, Lethielleux, París.
- Deleuze, Gilles, *El Pliegue*, Paidós, Buenos Aires/Barcelona [*Le Pli: Leibniz et le baroque*, Éditions de Minuit, París.]
- Dilthey, W., *De Leibniz a Goethe*, FCE, México.
- Martínez Marzoa, Felipe, *Cálculo y ser. (Aproximación a Leibniz)*, Visor.
- Mates, Benson, *The Philosophy of Leibniz: metaphysics and language*, Oxford University Press.
- Moreau, Joseph, *L'Univers leibnizien*, Vite, París.
- , *Le Dieu des philosophes: Leibniz, Kant et nous*, J. Vrin.
- Olesti, Josep, *Kant y Leibniz: la incongruencia en el espacio*, Universitat Politècnica de València.
- Ortega y Gasset, José, *La idea de principio en Leibniz y la evolución de la teoría deductiva*, Alianza Ed.
- Rescher, Nicholas, *On Leibniz*, University of Pittsburgh Press.
- Robinet, André, *Justicia y terror. Leibniz y el principio de la razón*, Universitat Politècnica de València.
- , *Leibniz et la racine de l'existence*, Éditions Seghers, París.
- Rossi, Paolo, *Clavis universalis: el arte de la memoria y la lógica combinatoria de Lulio a Leibniz*, FCE, México.
- Russell, Bertrand, *A Critical Exposition of the Philosophy of Leibniz*, Routledge, Londres/Nova York.
- Serres, Michel, *Le système de Leibniz et ses modèles mathématiques: étoiles, schémas, points*, PUF.
- , "Leibniz", a I. Belaval, ed., *La filosofía alemana de Leibniz a Hegel, Historia de la Filosofía*, v. 7, Siglo XXI editores.

Woolhouse R.S. [Roger Stuart], *Descartes, Spinoza, Leibniz: the concept of substance in seventeenth-century metaphysics*, Routledge, Londres.

Xirau, Joaquim, *Leibniz: las condiciones de la verdad eterna* (O.C.).

Programari

No s'ha de menester cap programari específic.